

УДК 32.019.51 (477)

Цитування:

Андрусишин В. Й. До питання політичної міфології як складової української політичної культури на сучасному етапі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. 2023. № 1. С. 87–92.

Andrusyshyn V. (2023). To the Question of Political Mythology as a Component of Ukrainian Political Culture on the Modern Stage. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 87–92 [in Ukrainian].

Андрусишин Володимир Йосифович,
депутат Київської міської ради,
секретар комісії з питань культури,
туризму і суспільних комунікацій
<https://orcid.org/0000-0002-8863-8628>
alight@ukr.net

ДО ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Мета дослідження – проаналізувати міфосимволічний вимір української політичної культури як семантичного каталізатора соціально-політичних дискурсів та важливий засіб конструювання політичної ідентичності в умовах викликів сьогодення. **Методологія дослідження.** Застосовано культурологічний підхід, який встановлює зв'язок політичних процесів та організацій з оригінальним культурним змістом, а політичну культуру трактує як частину культури соціуму, що зберігає її прикметні ознаки. Також цей підхід, у поєднанні зі структурно-функціональним і проблемно-діагностичним підходами, допомагає пізнати роль та особливості використання політичних міфів і символів у контексті української політичної культури, з урахуванням сучасних викликів. **Наукова новизна.** Уперше розглянуто саме культурознавчі аспекти функціонування української політичної міфології та символіки у XXI столітті. **Висновки.** Продемонстровано, як саме наративи, цінності й архетипи, пов'язані з міфологічним світосприйняттям, працюють на нерелексивному рівні колективної та індивідуальної політичної свідомості. Виділено конструктивні й деструктивні політичні міфи та розглянуто специфіку їх реалізації в межах символічної політики. Доведено зв'язок між різноманітними сучасними практиками символічної політики та когнітивно-комунікативними структурами національної пам'яті, зокрема й через динаміку символічних схем проєкцій та інтеракцій у політичній культурі. Виявлення та розкриття потенціалу дієвості політичної міфосимволіки саме крізь призму культурального аналізу дає змогу поглянути на неї як на інструмент соціального конструювання політичної ідентичності та маніфестації цивілізаційного вибору України.

Ключові слова: Україна, політична культура, політична міфологія та символіка, міфологічний наратив, архетипи, псевдоміфи, культурологічний підхід.

Andrusyshyn Volodymyr, Councillor at the Kyiv City Council, Secretary of the Committee on Culture, Tourism and Public Communications

To the Question of Political Mythology as a Component of Ukrainian Political Culture on the Modern Stage

The purpose of the article is to analyse a myth-symbolic dimension of the Ukrainian political culture as a semantic catalyst of social-political discourses and an important means of political identity designing in the conditions of today's challenges. **Methodology of the research.** We have applied a culturological approach that establishes a connection between political processes and organisations with the original cultural context, while we interpret political culture as a part of social culture that keeps its noticeable signs. Moreover, this approach, in the connection between structural-functional and problematic-diagnostic approaches, helps to understand the role and peculiarities of applying political myths and symbols in the context of the Ukrainian political culture including current challenges. **Scientific novelty of the research.** For the first time, the very cultural aspects of the Ukrainian political mythology and symbolic functioning in the XXI century have been revealed in the article. **Conclusions.** We have demonstrated how the narratives, values, and archetypes connected with a mythological worldview, work on a non-reflective level of collective and individual political consciousness. Constructive and destructive political myths have been highlighted and specifics of its realization in the frames of symbolic politics has been considered. The connection between different modern political practices of symbolic and cognitive-communicative structures of national memory has been proven, especially through the dynamics of symbolic schemes of projects and interactions in political culture. The detection and disclosure of the potential of political myth-symbolic activity through the prism of cultural analysis allows considering it as an instrument of social design of political identity and the manifestation of the civilised choice of Ukraine.

Key words: Ukraine, political culture, political mythology and symbolism, mythological narrative, archetype, pseudomyths, culturological approach.

Актуальність теми дослідження. Уніфікація соціально-економічних та політичних процесів, спричинена глобалізацією на межі ХХ–ХХІ століть, породила чимало хвилювань, адже не завжди відповідала очікуванням суспільства на сучасному етапі. Транснаціональні тенденції та тренди, які культивує міжкультурна комунікація, часто не враховують вплив «соціокультурних сил», тобто специфічних соціальних та історико-культурних норм та ідеалів, які завдяки повазі до багатовікових традицій та звичаїв, відданості регіональним (локальним) константам і домінантам продовжують впливати на сприйняття навколишньої дійсності, через що однакові політичні інститути та організації наповнюються оригінальним культурним змістом у межах окремих держав та регіонів як «територіально-культурних утворень».

Це особливо помітно й актуально на прикладі політичного міфу та символіки як компонентів політичної культури, що продовжують сьогодні розглядати переважно з позиції політології чи історії. Попри традиційний політологічний підхід та акцент на раціональних мобілізуючих технологіях поведінка людини як виборця та учасника політичних процесів у ХХІ столітті сильно детермінована ірраціонально-позасвідомими факторами – стереотипами та настановами, що відсилають до «символічного універсуму» (Е. Кассіер), невід'ємною частиною якого є міф як «носіє» досвіду та культури людства. Наявність у міфах архетипних образів, що, за словами К. Юнга, є фундаментальними компонентами «колективного несвідомого», додатково актуалізують культуральний (або культурологічний) підхід, який допомагає зрозуміти, що за наративи, цінності та архетипи працюють на нерелексивному рівні психіки людини як учасника політичних процесів. Політичні міфи – не інтелектуальні моделі та програми перетворень, а, як влучно зазначає Г. Тюдор, варіативні наративи «конкретної групи», що має «героїв» або «героїнь», які символізують політичну долю цієї спільноти [22, 130; 22, 139], а ще постають «практичним аргументом» з різними семантичними вимірами в умовах сьогодення.

З огляду на виклики останніх років, особливо повномасштабну російсько-українську війну, яка триває з 24 лютого 2022 року, політична міфологія та символи не лише не втратили актуальності, але й отримали нові імпульси, які потребують ґрунтовного культурологічного дослідження. Боротьба

України за незалежність, під час якої народжується політична нація, потребує комплексної деконструкції засад політичного міфотворення, яка дасть змогу звільнити національний політичний та культурний простір від псевдоміфів і деструктивних міфологем та пов'язану з ним історичну спадщину (передусім звільнитися від «братерського міфу» й укорінених у колективній свідомості українців уявлень про етнічну, культурну, релігійну, політичну та історичну єдність з російським і білоруським народами), а також допоможе виробити конструктивну міфологічну систему як потужний інструмент ідеологічного та культурного протистояння в боротьбі з російським агресором, паралельно із цим, повертаючи Україну до європейського етосу та інтегруючи у світову цивілізацію майбутнього. У цьому сенсі звернення до тематики політичної міфосимволіки як соціокультурного феномену є вкрай актуальним.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед зарубіжних «класиків», котрі досліджували політичну міфологію в минулому столітті, необхідно відзначити К. Хюбнера, М. Еліаде, Р. Барта, К. Керенї, Г. Тюдора та ін., які, незважаючи на «конфлікт інтерпретацій», все ж сформували дискурс і заклали підвалини для подальших досліджень. У ХХІ столітті виділимо роботи К. Флада [16], К. Боттічі [14], Б. Петерссона [20], М. Кранерта [18], А. Цеглярської [15], Т. Аполте і Ю. Мюллер [12], Д. Рудольфа [21] та багатьох інших. В Україні теж з початком 2000-х років активізувалися академічні кола, що вивчають проблематику політичної міфології. На нашу думку, на особливу увагу заслуговують розвідки таких авторів, як: Ю. Шайгородський, що прагне розкрити теоретичні, методологічні та практичні аспекти політики крізь призму взаємодії наукових і міфологічних її складових [10]; У. Ільницька, яка розглядає політичну міфологію як механізм символізації політичних відносин і технологію реалізації комунікативної стратегії суб'єкта політики [5]; Р. Демчук – про метаморфози міфологічного [4]; А. Рагімова – стосовно міфологізації сучасного суспільства за допомогою соціальних мереж [9]; О. Максимчук і С. Бондар – про специфіку творення засобами масової інформації сучасних політичних міфів [8]; Ю. Горбенко, що пише про використання міфів у гібридній російсько-українській війні [3].

Мета дослідження – аналіз міфосимволічного виміру української

політичної культури як семантичного каталізатора численних соціально-політичних дискурсів та важливого засобу конструювання політичної ідентичності в умовах викликів сьогодення (передусім повномасштабної російсько-української війни).

Виклад основного матеріалу. Політичні міфи були й залишаються одним з найважливіших елементів політичної культури країни, значення яких особливо посилюється в кризові та переломні моменти життя суспільства. На межі ХХ–ХХІ століть актуальність політичних міфів в Україні зростає, особливо зі здобуттям незалежності. Українці надихалися цими міфами та розчаровувалися в їхніх «героях» і «героїнях», маючи потребу в мотивуючих ідеях та яскравих постатях, здатних вивести країну з перманентної політичної та економічної кризи, а також посилити її суб'єктивність на регіональному й міжнародному рівнях.

Пояснюючи цю думку, згадаємо тези Дж. Барроу про міф як «першу, загальну теорію всього» [13, 4] та К. Хюбнера про міф як базову культурну форму й спосіб колективної саморефлексії та самовизначення [17, 80]. Наголосимо, що політична міфологія постає тим смисловим ядром, яке або відповідає культурно-історичному досвіду народу та регіональній специфіці країни і через це репрезентує націотворчу соціальну модель або ж ні. В останньому випадку, за термінологією того ж таки К. Хюбнера, вона є «політичним псевдоміфом» чи культурно відмінним / чужим міфологічним нарративом, що становить загрозу автентичним культурним традиціям, національній історії та пам'яті як проявам живого буття народу. Ми вважаємо, що є сенс говорити про *конструктивну* (ті, що спираються на значущі для нації ідеали, цінності, установки, стереотипи) та *деструктивну* (не засновані на реаліях, традиціях регіону, недооцінюють важливість культурних аспектів, не торкаються сфери підсвідомості та почуттів нації) політичну міфосимволіку, при цьому необхідно зазначити, що звернення навіть до конструктивних політичних міфів може мати й негативні наслідки, коли вони породжують у нації завищені очікування та віру у швидке та помітне покращення, відсутність на практиці якого спричиняє глибоке розчарування в самій політиці та її діячах.

Як-от, періодична активація в політичній свідомості українців (1994–2004, 2008–2013, 2014–2015) деструктивного політичного міфу «сильної держави», що міститься в генетичній

пам'яті посттоталітарного суспільства, призводить до кількох негативних наслідків: підживлює рудименти «радянського мислення»; паралізує роботу органів влади та посилює конфліктність еліт; сприяє розквіту nepotizmu та патримоніальної бюрократії; створює доволі сприятливі умови для використання та гіперболізації авторитарних установок масової свідомості під час передвиборчих маніпуляцій; руйнує механізми ефективної комунікації влади та суспільства тощо. На противагу цьому, серед конструктивних базових міфів вчені виділяють «міф про порядність, ефективність, доброту і самоцінність пересічного українця (якщо українцю створювати умови, він буде бездоганно працювати й брати участь в політичному житті); міф про Україну як Батьківщину, де кожна людина зможе найповніше реалізувати себе; національний міф про побудову “України в Україні”» [7].

З початком повномасштабної російсько-української війни 24 лютого 2022 року Збройні сили України зруйнували міф про «непереможність» російської армії та породили конструктивну політичну міфологію «Віра в ЗСУ – моя релігія!». Звідси на зміну радянській політичній символіці («червона зірка», «георгіївська стрічка» та ін.), які тривалий час були в ужитку певної категорії громадян України, що також підтримували міф про «Велику Вітчизняну війну», прийшла символіка ЗСУ, української державності та інша – від байрактарів та банок з огірками до бавовни й соняхів (іншими словами, усе, що наближає перемогу нашої країни в цій війні).

Специфікою політичного міфу і разом його відмінністю від традиційних та історичних міфів є закладене в ньому «прагнення до реальності» (А. Цуладзе), тобто процесуальний аспект, який підкреслює його дієвість у мінливих політико-культурних реаліях [14, 8]. Саме рішучість діяти на сучасному етапі та здатність артикулювати значущість практичного політичного досвіду людей, з одного боку, підкреслює амбівалентність політичного міфу, а з іншого боку, наголошує К. Боттічі, визначає його життєвість та актуальність незалежно від історичних форм презентації [14, 216].

Артикуляція практичного політичного досвіду в політичній міфології супроводжується практикою його символізації як важливим виміром політичної пам'яті в контексті досліджень «культурної прагматики», з урахуванням концептів «драматургії влади» та «соціального

перформансу». Як зазначає авторитетний культуролог Дж. Александр, індивідуалізовані суспільства й навіть найбільш демократичні країни потребують міфо-ритуальних практик, що підтримують колективні уявлення, забезпечуючи тотальну присутність культурних кодів, а соціальний перформанс включає засоби символічного виробництва соціальної влади та процес символічного конструювання, породжуючи сакральні об'єкти та різноманітні символічні фігури взаємодії [11, 29–89]. При цьому, коли К. Флад наголошує, що «затребуваність міфів збільшується в емоційно напружливій атмосфері кризи» [16, 73], то передусім ідеться про процес символічної боротьби «пам'ятей» та «за пам'ять» у соціальних полях, що постає «горнилом сенсу» [19, 158–159].

Чимало прикладів зазначеної боротьби з використанням міфосимволічних практик трапляється в сучасній українській політичній культурі. Згадаймо хоча б найпоширеніші політичні міфи про європейський вибір, «реформи», а також суспільство рівних можливостей, коли під впливом яких українці балансують між інтеграцію в Європу та пошуками шляхів свого «відродження». При цьому в масовій свідомості міфологізація європейського вибору відбувається шляхом формування уявлень про райське та безтурботне життя («безвізовий режим», «гідні зарплати», «євроремонт» тощо) [6]. А якщо додати до цього абсолютно протилежний та деструктивний для української політичної культури російський «імперський» міф про «братські народи», що тривалий час насаджувався в нашій країні, то напруга боротьби за соціальну пам'ять зростає.

Політична символізація сучасних міфопрактик в Україні також підкреслює протистояння двох цивілізаційних векторів. Згадаймо помаранчеву символіку під час виборчої кампанії 2004 року, що асоціювалася з європейським та посттоталітарним вектором, якій протиставлялася символіка команди В. Януковича, де були використані блакитний, білий і трохи червоний кольори. Такий дизайн був спрямований на те, щоб схилити на свій бік частину виборчого електорату, прихильну до Росії. Хоча можна згадати й поза межами російсько-українського протистояння приклади деструктивної та конструктивної символіки, як-от, з одного боку, корупція, герої «касетного скандалу», «вороги вільної преси» тощо, а з іншого – Шевченко-футболіст, брати Клички та ін. У випадку з війною 2022 року теж можемо навести приклади контроверзи між

позитивною та негативною політичною символікою: таке ганебне явище, як батальйони «Монако» і «Відень», а на протилежному боці – «Азовсталь» і «Привид Києва».

Руйнування міфів про «єдність українського, російського та білоруського народів» та можливість «відродження Російської імперії в кордонах Радянського Союзу» активізувалося в умовах гібридної війни, яким, за словами Ю. Горбенко, можна протиставити міфологізацію подій 2014 року («Революція Гідності», провал створення «Малоросії», неймовірні військові звитяги українців проти регулярної російської армії в Донецькому аеропорту, у результаті яких з'явилися сучасні герої – «кіборги» та ін.) як славетних сторінок нової історії України [3, 36].

Цей приклад підтверджує, по-перше, важливу тезу Р. Барта та О. Лосева про те, що зруйнувати міф практично неможливо, якщо при цьому спиратися на наукові засоби, з огляду на його ірраціональні витoki, які містяться в «глибинах несвідомого», а по-друге, з урахуванням специфіки політичної міфотворчості на сучасному етапі, він посилює інший висновок, що необхідно вигадати «новий» міф, щоб зруйнувати «старий» [2, 43] або ж поставити йому міцний заслін. У цьому сенсі абсолютно слухними є зауваження О. Ауліної, котра наголошує на важливості створення ефективної системи інформаційної протидії, враховуючи потужний вплив кількох світових суб'єктів на нашу країну, а тому Україна повинна, як проводити контроперації в інформаційній війні з Росією з використанням політичної міфології (спростування таких міфів, як «Україна – failed state», «Україна – сфера інтересів Росії», «В Україні триває громадянська війна», «В Україні при владі ультраправі та нацисти», «В Україні порушують права російськомовних»), так і дуже обережно операціоналізувати міфологеми про європейські стандарти та причетність до західної цивілізації, щоб це не шкодило власним інтересам [1, 126].

Наукова новизна. Вперше розглянуто саме культурознавчі аспекти функціонування української політичної міфології та символіки у XXI столітті.

Висновки. Отже, політичні міфопрактики та пов'язані з ними символічні конфігурації і взаємодії – невід'ємна складова сучасної політичної культури України. Застосування культурального (або ж культурологічного) підходу дає змогу, по-перше, глибше зрозуміти та розкрити зв'язок політичних організацій та суб'єктів з оригінальним культурним змістом і

«символічним універсумом», по-друге, продемонструвати, як саме наративи, цінності та архетипи працюють на нерелексивному рівні колективної та індивідуальної політичної свідомості, по-третє, виокремити конструктивні й деструктивні політичні міфи та специфіку їх реалізації в межах символічної політики і, по-четверте, розглянути дієвість та функціональність політичних міфів на прикладі становлення політичної культури українців на сучасному етапі. При цьому потрібно усвідомлювати зв'язок між різноманітними сучасними практиками символічної політики та когнітивно-комунікативними структурами національної пам'яті, зокрема й через динаміку символічних схем проєкцій та інтеракцій у політичній культурі. Невід'ємною складовою цього процесу є формування політичних міфічних нарративів як семантичних каталізаторів різноманітних соціально-політичних дискурсів, що супроводжуються символізацією постатей та подій. Виявлення та розкриття потенціалу дієвості політичної міфосимволіки саме крізь призму культурального аналізу дає змогу поглянути на неї як на інструмент соціального конструювання політичної ідентичності та маніфестації цивілізаційного вибору України.

Становлення політичної нації в межах боротьби України за незалежність потребує комплексної деконструкції засад політичного міфотворення, що дасть змогу звільнити національний політичний та культурний простір від псевдоміфів і деструктивних міфологем, допоможе виробити конструктивну міфологічну систему як потужний інструмент ідеологічного та культурного протистояння в боротьбі з російським агресором, паралельно з цим, повернути Україну до європейського етосу й інтегрувати у світову цивілізацію майбутнього. На нашу думку, вивчення саме цього аспекту є перспективним напрямом подальших не лише теоретичних пошуків, а й прикладних досліджень.

Література

1. Ауліна О. В. Політична міфологія в інформаційних війнах : монографія. Київ : Бихун В. Ю., 2018. 168 с.
2. Гойман О. Особливості сучасної політичної міфотворчості. *Проблеми гуманітарних наук. Філософія*. 2013. Вип. 31. С. 40–50.
3. Горбенко Ю. Л. Особливості використання міфів у гібридній російсько-українській війні. *Вісник Львівського університету. Психологічні науки*. 2021. Вип. 10. С. 32–38.
4. Демчук Р. В. Метаморфози міфологічного. *Магістеріум. Культурологія*. 2017. Вип. 68. С. 14–21.
5. Ільницька У. В. Політична міфологія як механізм символізації політичних відносин та технологія реалізації комунікативної стратегії суб'єкта політики. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави* : зб. наук. пр. Київ : Міленіум, 2010. Вип. 10. С. 215–225.
6. Коробанова О. Л. Міфи і реальність у політичній свідомості молоді. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Психологія*. 2016. Вип. 21 (1). С. 125–136.
7. Кузьменко Г. О. Соціально-політичний міф: міфотворення та міфотворчість у призмі сучасних комунікативних практик. 2021. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:KThsn3T8V4AJ:journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/download/478/860&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1> (дата звернення: 13.01.2023).
8. Максимчук О. В., Бондар С. С. Роль мас-медіа у формуванні політичних міфів. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип. 65. С. 49–54.
9. Рагімова А. Б. Політичний міф, міфологізація сучасного суспільства за допомогою соціальних мереж. *Грані*. 2018. № 21 (4). С. 18–24.
10. Шайгородський Ю. Ж. Політика: взаємодія реальності і міфу / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : Знання України, 2009. 400 с.
11. Alexander J. C. Cultural pragmatics: social performance between ritual and strategy. *Social Performance. Symbolic Action, Cultural Pragmatics, and Ritual* / ed. by J. C. Alexander, B. Giesen, J. L. Mast. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. Pp. 29–89.
12. Apolte T., Müller J. The dynamics of political myths and ideologies, CIW Discussion Paper, № 1/2019, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Centrum für Interdisziplinäre Wirtschaftsforschung (CIW), Münster, 2019. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/196613/1/1665116994.pdf> (дата звернення: 13.01.2023).
13. Barrow J. *The Quest of Ultimate Explanation*. London : Vintage, 1992. 223 p.
14. Bottici C. A. *Philosophy of Political Myth*. New York: Cambridge University Press, 2007. 286 p.
15. Ceglarska A. The Role of Myth in Political Thought. *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*. 2018. №11 (3). Pp. 343–355.
16. Flood Ch. *Political Myth: A Theoretical Introduction*. New York and London. Psychology Press, 2002. 322 p.
17. Hübner K. *Die Wahrheit des Mythos*. München : Verlag Karl Alber Freiburg, 1985. 543 s.
18. Kranert M. Political myth as a legitimation strategy. The case of the golden age myth in the discourses of the Third Way. *Journal of Language and Politics*. 2018. № 17(3). URL: <https://www.napier.ac.uk/~media/worktribe/output-1348182/political-myth-as-a-legitimation-strategy-the-case-of-the-golden-age-myth-in-the.pdf> (дата звернення: 13.01.2023).
19. Olick J. K. From Collective Memory to the Sociology of Mnemonic Practices and Products. *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook* / eds. Astrid Erll and Ansgar Nünning, in

collaboration with Sara B. Young. Berlin; New York : Gmb&Co. KG, 2010. Pp. 151–162.

20. Petersson B. Legitimacy, Popularity and the Construction of Political Myth: Contemporary Discussions. Paper for the BASEES Annual Conference, Fitzwilliam College, Cambridge, 2016, 2–4 April. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1406404/FULLTEXT01.pdf> (дата звернення: 13.01.2023).

21. Rudolf D. B. Stories you cannot defeat! political myths as cultural integration and legitimation strategies of autocratic regimes. *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft*. 2022. Vol. 16. S. 31–56.

22. Tudor H. Political myth. New York; London: Praeger Publishers, Inc., 1972. 157 p.

References

1. Aulina, O. V. (2018). Political mythology in information wars. Monograph. Kyiv: Bykhun V. Yu. Publisher [in Ukraine].

2. Hoyman, O. (2013). Peculiarities of modern political mythmaking. Problems of humanitarian sciences. *Philosophy*, 31, 40–50 [in Ukraine].

3. Horbenko, Y. (2021). Peculiarities of using myths in the hybrid Russian-Ukrainian war. *Bulletin of Lviv University. Psychological sciences*, 10, 32–38 [in Ukraine].

4. Demchuk, R. (2017). Metamorphoses of the mythological. *Magisterium. Culturology*, 68, 14–21 [in Ukraine].

5. Ilynska, U. V. (2010). Political mythology as a mechanism for symbolizing political relations and a technology for implementing the communicative strategy of a political subject. Problems of political psychology and its role in becoming a citizen of the Ukrainian state: coll. of science works Kyiv: Millennium, 10, 215–225 [in Ukraine].

6. Korobanova, O. L. (2016). The myths and reality in the political consciousness of modern youth. *Bulletin of the Odesa National University named after I. I. Mechnikova. Psychology*, 21 (1), 125–136 [in Ukraine].

7. Kuzmenko, G. O. (2021). Socio-political myth: myth-making and myth-making in the light of modern communicative practices. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:KThsn3T8V4AJ:journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/download/478/860&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1> [in Ukraine].

8. Maksymchuk, O. V., Bondar, S. S. (2020). The role of the media in the formation of political myths. *Actual problems of politics*, 65, 49–54 [in Ukraine].

9. Ragimova, A. B. (2018). The political myth, the mythologization of modern society through social networks. *Faces*, 21 (4), 18–24 [in Ukraine].

10. Shaigorodskiy, Yu. Zh. (2009). Politics: the interaction of reality and myth / Institute of Political and

Ethnonational Studies named after I. F. Kuras NAS of Ukraine. Kyiv: Knowledge of Ukraine [in Ukraine].

11. Alexander, J. C. (2006). Cultural pragmatics: social performance between ritual and strategy *Social Performance. Symbolic Action, Cultural Pragmatics, and Ritual* / ed. by J. C. Alexander, B. Giesen, J. L. Mast. Cambridge: Cambridge University Press [in English].

12. Apolte, T., Müller, J. (2019). The dynamics of political myths and ideologies, CIW Discussion Paper, No. 1/2019, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Centrum für Interdisziplinäre Wirtschaftsforschung (CIW), Münster. Retrieved from: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/196613/1/1665116994.pdf> [in English].

13. Barrow, J. (1992). *The Quest of Ultimate Explanation*. London, England: Vintage [in English].

14. Bottici, C. A. (2007). *Philosophy of Political Myth*. New York: Cambridge University Press [in English].

15. Ceglarska, A. (2018). The Role of Myth in Political Thought. *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*, 11 (3), 343–355. [in English].

16. Flood, Ch. (2002). *Political Myth: A Theoretical Introduction*. New York and London. Psychology Press [in English].

17. Hübner, K. (1985). *Die Wahrheit des Mythos*. München: Verlag Karl Alber Freiburg [in German].

18. Kranert, M. (2018). Political myth as a legitimation strategy. The case of the golden age myth in the discourses of the Third Way. *Journal of Language and Politics*, 17(3). Retrieved from: <https://www.napier.ac.uk/~media/worktribe/output-1348182/political-myth-as-a-legitimation-strategy-the-case-of-the-golden-age-myth-in-the.pdf> [in English].

19. Olick, J. K. (2010). From Collective Memory to the Sociology of Mnemonic Practices and Products. *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook* / eds. Astrid Erll and Ansgar Nünning, in collaboration with Sara B. Young. Berlin; New York: Gmb&Co. KG, 151–162 [in English].

20. Petersson, B. (2016, April 2–4). Legitimacy, Popularity and the Construction of Political Myth: Contemporary Discussions. Paper for the BASEES Annual Conference, Fitzwilliam College, Cambridge. Retrieved from: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1406404/FULLTEXT01.pdf> [in English].

21. Rudolf, D. B. (2022). Stories you cannot defeat! political myths as cultural integration and legitimation strategies of autocratic regimes. *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft*, 16, 31–56 [in English].

22. Tudor, H. (1972). *Political myth*. New York; London: Praeger Publishers [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.01.2023
Отримано після доопрацювання 17.02.2023
Прийнято до друку 24.02.2023